

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра готельно-ресторанного та туристичного бізнесу**

«МЕХАНІЗМ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЕЛОСИПЕДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ»

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконала: студентка IV курсу
Спеціальності: 242 Туризм
Освітньо-професійної
програми ТУРИЗМ
Круглова Д. В.

Керівник ст. викл. Сидорович Є.С.
Рецензент доц. Синякова К.М.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВЕЛЕСПЕДНОГО ТУРИЗМУ	5
1.1 Суть та ознаки велосипедного туризму.....	5
1.2 Функції та типологія велосипедного туризму.....	7
РОЗДІЛ 2. МЕХАНІЗМ РОЗРОБКИ	12
2.1 Стан розвитку велосипедного туризму в Україні.....	15
2.2 Розробка велосипедного туру.....	25
2.3 Шляхи покращення велосипедного туру.....	35
ВИСНОВКИ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні в багатьох країнах світу велотуризм не тільки активно розвивається суб'єктом туристичної галузі, але й підтримується в рамках ціленаправленої державної політики.

Активні види туризму набирають популярність, так як вони виконують оздоровчу, пізнавальну та рекреаційну функції. Велосипедний туризм виступає одним з таких видів відпочинку. Тим паче даний вид транспорту вже давно для людини став не просто засобом пересування, але й стилем життя.

У дослідженні проводиться не тільки аналіз стану розвитку велосипедного туризму в Україні, а також доноситься теза, що такий напрямок відпочинку може стати одним з пріоритетних в Херсонській області. Тому заохочення молоді до підтримки вело туризму повинен бути важливим аспектом розвитку регіону.

Мета роботи полягає у дослідженні та розробці механізмів велосипедного туру.

Відповідно до поставленої задачі необхідно вирішити такі **завдання**:

1. визначити суть та ознаки велосипедного туризму
2. описати функції та типологію велотуризму
3. проаналізувати стан розвитку велотуризму в Україні
4. розробити велосипедний тур
5. сформулювати шляхи покращення велотуру.

Об'єкт дослідження: особливості велосипедного туризму в Україні.

Предмет дослідження: принципи створення та впровадження велотурів.

Методи дослідження включають аналіз науково-методичної літератури, довідок і коментарів до законодавства, також базу дослідження

склали наукові статті, спеціалізовані веб-сайти організацій. В деякій мірі використані описовий, картографічний, історичний методи дослідження.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел (46 найменувань). Обсяг роботи складає 45 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВЕЛОСПЕДНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Суть та ознаки велосипедного туризму

Наприкінці ХХ століття в Європі та Північній Америці стає культом здоровий спосіб життя. Одним із способів підтримки здоров'я стали велосипедні прогулянки. Початковим етапом розвитку були невеликі прогулянки по місту, другим етапом стали поїздки за місто, і нарешті третій етап створив явище велотуризм.

На сьогоднішній день велотуризм є відносно новим видом туризму, тому має різні тлумачення, наприклад науковці Молодецький А.Е. та Євтушенко О.В. вважають що велосипедний туризм – це один із видів туризму, в котрому велосипед служить головним або єдиним засобом пересування [31].

Також наведемо приклади іноземного тлумачення, велотуризм – це самостійні велосипедні поїздки для задоволення та пригод, поїздок на маршруті чи за для занять спортом. Велотуризм – це вид відпочинку з велосипедами [1, 2, 3, 4].

Озоліня Ольга допускає що велотуризм - це спосіб проведення вільного часу, який передбачає подорож на велосипеді для задоволення їзди, а не для гоночних цілей, або внаслідок потреби [37].

А Завірюхіна Марія розглядає велотуризм як рекреаційне та позаконкурсне заняття, що поєднує фізичну активність та туризм [16, 17].

Остаточною думкою експертів виступає те, що, велосипед, у велосипедному туризмі, використовують як основний або додатковий засіб пересування під час подорожі.

Тоді як, кожен має власну думку, що до мети поїздки, це може бути: спортивне змагання, самотійна поїздка, велопогулянка, одна з фізичних активностей тощо.

Порівнюючи велотуризм з пішохідним, перший передбачає використання техніки, тобто велосипеда, має порівняно високу швидкість пересування, та низьку втрату енергії, на це звернули увагу в своїх роботах Завірюхіна Марія, Яворський Назар, Нечепоренко Андрій та Колотуха Олександр [13, 16, 17, 20, 36, 45].

Незважаючи на низьку швидкість пересування, порівняно з автомобільним туризмом, велосипедний туризм дозволяє дістатися складних куточків, в які не проїде машина. Також велосипед є екологічним видом транспорту, дає можливість користуватися громадським транспортом, та має низьку ресурсозатратність. В своїх роботах це зауважили Душечкіна, Самойлов, Яворський Юрій, Підмогильний Сергій [7, 19, 27, 33].

Активний туризм – це вид туризму, що передбачає певні фізичні навантаження з використанням активних засобів пересування переважно на територіях з унікальним ландшафтом та збереженим природним середовищем [14].

Велосипедний туризм як активний вид відпочинку та спортивний вид туризму, який перш за все впливає на фізичну підготовку, набуття спортивного досвіду та вдосконалення навичок, відмічають Колотуха Олександр та Нечепоренко Андрій [20, 21, 22, 23, 24, 34, 35].

Як складова громадського транспорту, для задоволення туристичних потреб в межах міста, велосипедний туризм розглядається такими авторами: Гудзевата Марина, Вьонцек Олександр, Неправська Наталя [13, 11, 16, 33].

Отже насамперед велотуризм має ряд суттєвих переваг, це порівняно висока швидкість пресування, екологічність, економічність, позитивний вплив на здоров'я. Велотуризм є підґрунтям для самовдосконалення, пізнання та є специфічним видом туризму.

1.2. Функції та типологія велосипедного туризму

Функції туризму – це діяльність, що здійснюється за вільним вибором людини з метою відновлення фізичних і духовних сил, та розвитку інтелектуальних здібностей.

Мальська, Паньків, Ховалко та Нечепоренко мають таке бачення функцій велосипедного туризму [28, 36]:

Рекреаційна функція спрямована на відновлення духовних і фізичних сил людини та набутті нових вражень шляхом контрастної зміни обстановки й виду діяльності.

Культурна функція має на меті ознайомлення з туристськими визначними пам'ятками або епохами за для підтримки, розвитку і збереження місцевих культурних та природних об'єктів. Також це культурний обмін за допомогою якого туристи, так і місцеві жителі, сприймають і пізнають об'єкти культури та взаємодіють між собою.

Оздоровча функція пов'язана з регулярною туристичною діяльністю і участю у туристичних змаганнях які являються ефективною компенсацією праці, викликають у людини емоційне задоволення, загартовує тіло та розум і збільшують фізичну силу.

Насамперед Вьонцек, Король О.Д., Чорненький В.В., вважають, що функції велотуризму є і такі [11, 19, 25, 44]:

Освітня функція у велосипедному туризмі є важливою складовою для самовдосконалення людини та виховання цивілізованого ставлення до

природного середовища та культурно-історичної спадщини. Також будь-який туристичний маршрут є багатонаціленим заходом, із валеологічним проектуванням, що мають на меті оптимізувати показники здоров'я туристів, прогнозувати стійкість досягнутих результатів шляхом взаємодії з природними чинниками.

Соціальна функція обумовлена зростанням добробуту, зміною характеру праці в бік її інтелектуалізації, в свою чергу, це стимулює підвищення рівня освіти, самоосвіту та просвітництва. І тоді перехід суспільного розвитку до моделі «вільного часу» урізноманітнює проведення дозвілля в бік саморозвитку, посилюючи культурну функцію туризму.

Екологічна функція полягає у подорожах на із піклуванням про навколишнє середовище із незначним впливом на природну територію за для збереження довкілля для майбутніх поколінь. Часто включає волонтерську роботу, активні заходи зі збереження довкілля та навчальні програми. Мотивом також є прагнення людей до спілкування з природою.

Економічна функція проявляється через попит і споживання туристів. Потребі туристів що знаходяться поза місцем постійного проживання, підрозділяються на: основні – це потреби у пересуванні, проживанні, харчуванні; специфічні – головна мета поїздки, потреба у враженнях, розвагах, ділових зустрічах курортному обслуговуванні; додаткові – задовольняються послугами підприємств, сервісу, торгівлі, культурних і розважальних установ.

Виховна функція. Оскільки туристична діяльність проводиться більшою частиною в колективі, коли одне залежить від другого і в обов'язковому порядку вимагається фактичність, уважне відношення один до одного, коли особисті інтереси не можна ставити вище інтересів колективу, і все це формує такі риси характеру як воля, витримка,

самостійність, рішучість і готовність прийти на допомогу. Успіх виховання залежить від того, наскільки глибоко було переживання і настільки велика ступінь складності в даному туристичному поході.

Тоді як із багатьма функціями згодні Махронос С. М., Турло Н. П. та Деробчинська А. В., тобто вони вважають, що велотуризм має проміжні функції, які залежать від типології маршруту, і класифікують велотуризм за такими ознаками [14, 26]:

- протяжність, це одноденні і багатоденні велотури.
- за складністю, легкі, середньої складності, дуже складні і гірські із використанням спеціальних гірських велосипедів.
- за формою виділяють прогулянки, походи, мандрівки, збори, експедиції, змагання.
- за організацією, яка займається проведенням турів, вони можуть відноситись до велотурів від туристичних організацій або туристських секцій, або до велосипедних маршрутів від спортивних організацій.

Також окреслимо основні стилі велосипедного туризму, які у своїх роботах виділили М.П. Мальська, Н.М. Паньків, А.Б. Ховалко, Ліптуга Іван, Нечепоренко Андрій, Колотуха Олександр, Гудзевата Марина, Завірюхіна Марія, [13, 16, 17, 20, 27, 28, 29, 36]:

Класичний велотуризм – максимально наближений до туристичного походу на природу. Зазвичай це ночівля в наметі, вечір біля вогнища та їжа для пікніку. Турист має можливість взяти речі, не на спині, а на велосипеді.

Цивілізований велотуризм – відомий також як європейський велотуризм. Він передбачає мати з собою мінімум речей та максимум грошей. Такі туристи ночують у хостелах, готелях, кемпінгах. Купують їжу

у кафе та магазинах. Перевагою також є мінімальна затрата сил на великі дистанції.

Пригодницький велотуризм – організована поїздка туристичною фірмою, із супроводом автобуса, яким можна скористатися в разі дощу чи втоми. Пропонують для новачків, найчастіше у закордонних туристичних подорожах – тропічні ліси, гори та пустелі.

Пізнавальний велотуризм – головною метою велоподорожі є огляд природних, історичних і архітектурних пам'яток. Організований задалегідь велопохід, з ночівлею або без.

Спортивний велотуризм – передбачає багатоденні веломандрівки із повним спорядженням на декілька днів, по задалегідь передбаченому маршруту, з різними, ландшафтами та перешкодами. Обов'язковим критерієм є оформлення офіційних документів, ведення звіту та статистики, для присудження, походу і туристу, спортивної категорії.

Велотуризм для гонщиків – передбачає тривалу веломандрівку дорогами з хорошим покриттям. Такі туристи зазвичай користуються послугами готелів та мають цивілізоване харчування. Проте їм не обов'язкові гарні види та історичні пам'ятки.

Горний велотуризм – головною метою такого туризму є проходження перешкод по змішаній гірській місцевості за для отримання вражень, тренувань перед змаганнями, підвищення навичок.

Підсумком виступає наведення основних функцій велотуризму, подібних до функцій туризму загалом, це рекреаційна, оздоровча, культурна і економічна функції, які виділяють більшість авторів у своїх роботах. Додатковими виступають освітня, соціальна, екологічна і виховна функції, які також висвітлені науковцями. А класифікацію велотуризму визначають за основними ознаками маршруту та метою подорожі.

Таким чином, в сучасній науковій літературі вчені детально розглядають суть та ознаки велосипедного туризму, виділяючи його, як один з найпоширеніших способів активного відпочинку людини. Також вчені виокремлюють такі функції вело туризму:

- рекреаційна;
- соціальна;
- економічна;
- освітня;
- оздоровча;
- культурна.

В цьому випадку дослідники наголошують, що типологію велосипедних маршрутів треба проводити за метою подорожі. Це дозволяє зрозуміти, яким перевагам надає турист.

РОЗДІЛ 2

МЕХАНІЗМ РОЗРОБКИ ВЕЛОТУРУ

Картосхема маршруту, методична розробка екскурсії, «портфель екскурсовода», карти об'єктів та індивідуальний текст подаються на процедуру приймання та затвердження, перевіряють нову екскурсію, керівники туристичної установи, методичні працівники, члени творчої групи та екскурсовод, який розробив цей маршрут або буде працювати на ньому.

Після приймання екскурсії, яка проводиться у формі творчої дискусії, на якій під час ознайомлення з необхідними документами та обміну думками виявляють недоліки. За позитивної оцінки, керівник туристичної установи затверджує екскурсію, та визначає екскурсоводів, які можуть проводити цю екскурсію.

До затвердженої екскурсії допускаються працювати екскурсоводи, які безпосередньо розробляли або приймали участь у розробці теми. Всі повинні запропонувати індивідуальний варіант тексту екскурсії, після проводиться пробна екскурсія чи співбесіди, на підставі результату яких, методист робить висновок, що до їхньої готовності працювати на даному маршруті.

Екскурсійний тур - це туристична поїздка тривалістю більше одного дня, яка передбачає екскурсійне обслуговування. Її маршрут може пролягати через різні міста чи навіть країни, де туристи ознайомлюються з

визначними пам'ятками. Крім того, під час цієї поїздки надається комплекс послуг: розміщення, харчування, транспортне обслуговування, супровід гіда та інше. Розробка екскурсійного туру розпочинається з прокладання маршруту.

Місцем початку і завершення туру (S/F) є населений пункт, звідки група розпочинає або її забирають і куди вона повертається. Подальший маршрут екскурсійного туру складається з дестинацій (Dst). Вони поділяються на екскурсійні та туристичні [25].

Заради ознайомлення з пам'ятками відвідують екскурсійні дестинації, в яких група перебуває від декількох годин, до одного дня. Місця призначень мають знаходитись в межах екскурсійного радіуса туристичної дестинації або по дорозі до неї. Програма перебування в дестинаціях потребує певної інфраструктури.

Розпочинають розробку маршруту з вибору дестинацій і з урахуванням існуючої мережі шляхів, сполучень та бажаної тривалості туру. Вибір залежить від таких критеріїв: пізнавальна цінність та наявність екскурсійних об'єктів, транспортна доступність, достатня туристична інфраструктура. Після визначають які дестинації є екскурсійними, а які туристичними, та порядок їх відвідування.

Відтворюють рішення в схемі маршруту, яка може бути кільцевою, лінійною, радіальною та комбінованою. Схеми зображено на Рисунку 1.

Вибір схеми залежить від розташування міць призначення та транспортної системи сполучення. Головним завданням виступає зменшення витрат часу для переміщення, та збільшення часу для інформативно-пізнавальної цінності туру, для охоплення більшої кількості цікавих об'єктів та місць.

Лінійний і кільцевий маршрути передбачають послідовне відвідування дестинацій. В лінійному маршруті, остання дестинація знаходиться досить

віддалено від першої. В кільцевому, перше та останнє місце призначення, знаходяться поруч або збігаються.

Радіальні маршрути переважають у замських екскурсійних поїздках. Вони розходяться від туристичної дестинації, та передбачають повернення тією ж дорогою. Також вони гарно комбінуються з іншими видами маршрутів і дозволяє побачити більше цікавих об'єктів [25].

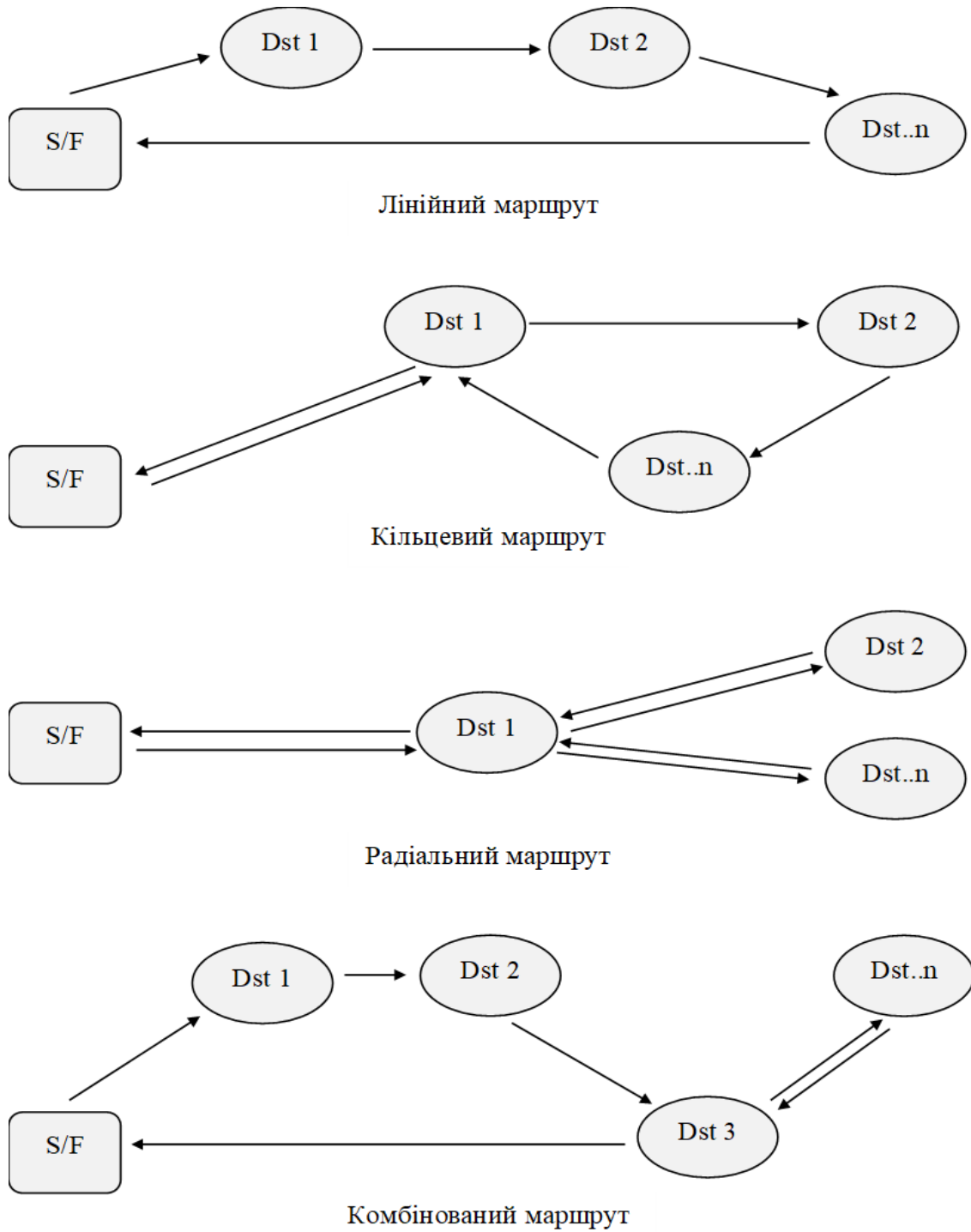

Рис 2.1. Схеми туристичних маршрутів

Картосхема є результатом розробки маршруту, на ній позначають шлях руху, умовною лінією. Шлях прокладається по існуючих

транспортних артеріях, через дестинації, які також позначають умовними позначками на картосхемі.

На схемі ще можуть зазначати основні послуги, які надаються в тому чи іншому місці призначення, проміжні відстані, швидкість руху на окремих ділянках.

В програму обслуговування можуть включати заходи пов'язані з організацією дозвілля, та можуть не входити у вартість туру.

Складають програму туру у два етапи. Спочатку розробляють концептуальну програму, з основною інформацією про маршрут, перелік заходів без розподілу по годинах, та обговорюють її з туроператорами та гідями для визначення графіків роботи об'єктів показу

Звершенням розробки маршруту стає узгодження і затвердження його паспорта та схеми, розрахунку кілометражу і часу використання транспорту [25].

Отже екскурсійний маршрут складається з дестинацій, об'єктів показу, схеми маршруту, картосхеми, програми туру, паспорта маршруту, індивідуального тексту, карток об'єктів.

2.1 Стан розвитку велосипедного туризму в Україні

На сьогоднішній день велосипедний туризм стає дуже популярним, все більш країн запроваджує використання велосипеда як основного транспортного засобу. Основними причинами є екологічність та піклування про стан здоров'я громадян.

В Україні велосипедний туризм поки не став масовим видом відпочинку, існує мінімальна велоінфраструктура та бракує коштів на розвиток.

На даний час в Україні налічується більше сотні комерційних і некомерційних організацій, які пропонують велотури різного масштабу [27].

Окремі організації влаштовують велосипедні походи, наведемо приклади деяких з них:

Velovuyki (Веловуйки) – команда яка займається розробкою велотурів по Україні та зарубіжжю. Перший велотур було проведено в 2008 році [9].

Велотури по Україні пропонують такі:

- Вечори на хуторі близ Диканьки (Полтавщина)
- Неймовірна Україна (Тернопільщина)
- «Печерні міста» Карпат (Прикарпаття)
- Кам'янець-Подольський і Хотин (Хмельницька область)
- Золота Підкова (Львівщина)
- Холодний Яр (Черкаська область)
- Сухолучче, Трахтеміров, Чудова Рось та В край Солов'я-Розбійника (Київська область)
- Палаці і парки Чернігівщини
- Рівненщина еротична
- Хочу на моречко та Бессарабія на кінчику Вилково (Одеська область)
- На Говерлу, Гуцульщина та Боржавське трофі (Карпати)
- Острів Хортиця (Запоріжжя)
- Король гір та Легенди Закарпаття (Закарпаття)
- Бужний Юг (Миколаївська область)
- Тут була Подоляночка (Вінницька область і Молдава).

Майже усі тури включають у вартість:

- проживання
- харчування

- оплату екскурсій
- трансфер багажу
- супроводження інструкторів
- велоаптечка
- медична аптечка.

Не входить у вартість туру:

- з\д білети
- додаткове харчування
- оренда велосипеда та аксесуарів
- додаткові розваги
- деякі екскурсії
- деякі вхідні білети.

Велотури мають декілька форматів: комфорт та палатки.

Декілька рівней складності: легкі, середні і складні.

Мають різну тривалість: від 1 дня до 6 днів.

Вартість турів варіюється від 1 700 грн\особа до 6 850 грн\особа.

Також пропонують одноденні поїздки в межах Києва та Київської області:

- Навчальне заняття, Кинь-Смуток і в Пущу
- Пустеля Голосіївського лісу
- Ржищевські Байраки
- Через Пущу до моря
- Острів Муромець
- КиУР
- Лиска і Чужка
- Сухолучче-лайт
- КиУР-Захід
- Чубинські страуси

- У верблюда два горби
- Залісся
- Через Пущу В межигір'я
- Трипільські історії
- Веломеханіка в парку.

Вартість залежить від виду послуг (оренда, харчування, зalog, майстер-клас): ціна велотуру варіюється від 200 грн\особа до 575грн\особа.

Часто у вартість включено:

- харчування,
- супровід інструкторів.

Veloprostir (Велопростір) – Веломагазин, веломайстерня, велотури - це Велопростір. Адреса: м. Київ - вул. І. Миколайчука, 11 [18].

Пропонують такі тури Україною:

- Форт, Замки, Почаївська Лавра (Львівська, Тернопільська, Рівненська області)
- Замки і печери Кам'янець-Подільського краю (область)
- Замки Золотої Підкови (Львівщина)
- Велотур «В Кам'янець за адреналіном» (область)
- Замки Закарпаття (область)
- Кінний завод, Букський каньон і парк «Софіївка» (Черкаська область)
- Пам'ятки Мукачевського району (Закарпаття)
- Сколівські Бескиди (Карпати)
- Пристрасті на Тернопільщині
- Казка Карпат Боржава.

Майже усі тури включають у вартість:

- проживання
- харчування

- оплату екскурсій
- трансфер
- послуги інструкторів
- велоаптечка
- медична аптечка.

У вартість не включено:

- з\д білети
- додаткове харчування
- оренда велосипеда та аксесуарів
- додаткові розваги
- деякі екскурсії
- вхідні білети
- медичне страхування.

Вартість турів: варіюється від 1 150 грн\особа до 2 400 грн\особа, та розрахована на різну кількість днів та осіб в групі, ціну треба уточнювати.

Формат туру: лише комфорт.

Декілька рівней складності: низький (для новачків), середній та високий;

Маршрути мають різну тривалість: від 1 дня до 6 днів.

Турклуб Тернопіль - Обласний спортивно-туристський клуб створено в 1967 році в системі обласної ради по туризму та екскурсіях як громадську туристську організацію [42].

Їх велотури Україною:

- Вело Подністров'я (Тернопільська область), ціна: 1 900 грн\особа, тривалість: 3 дні.
- Вело Тустань (Карпатська область), ціна: 1 580 грн\особа, тривалість: 2 дні.

У вартість туру включено:

- робота інструктора
- харчування згідно програми
- проживання.

У вартість не включено: оренду велосипеда (150 грн\день).

Marshrut (*Маршрут*) – Туристичний клуб, який вже 12 років організовує туристичні походи в гори. Адреса: м. Київ, вул. Велика Васильківська 66-б [30].

Приклади їх велотурів в Україні:

- Легенди Карпат, Сидовець і Синевир (Карпатська область)
- По півдню Бессарабії та Акерман і Одеса (Одеська область)
- Долина нарцисів (Закарпатська область)
- Поділ і Буковина (Чернівецька область)
- Легендарний Трахтемирів (Київська і Черкаська області)
- Шацькі Озера (Волинська область)
- Дністровський каньйон (Тернопільська область)
- Славетне Трипілля (Київська область).

У вартість туру включено:

- послуги інструктора-провідника
- харчування
- прокат групового спорядження
- ремонтний набір
- групова аптечка.

У вартість не включено:

- прокат індивідуального спорядження
- трансфер
- страховка

Особливістю є умови проживання в палатках.

Рівні складності: для новачків, середній та складний.

Тривалість турів: від 2 до 4 днів.

Вартість турів варіюється в залежності від знижки та кількості учасників, потрібно уточнювати актуальну ціну.

Ціни варіюються від 1 399 грн\особа, до 2 099 грн\особа, також діють знижки до 20%.

Велократія – одна з найбільших мереж прокату велосипедів у місті Київ [8].

Пропонують веломаршрути по Києву і Київській області:

- Одноденний велотур по Трахтемирову.
- ВДНГ та Голосіївський ліс.
- Пирогів: музей під відкритим небом.
- Степи і пляжі парку Муромець.
- Зимовий Голосіїв.

У вартість включено:

- трансфер до місця катання;
- ночівля;
- супровід інструктора;
- 3-разове харчування.

Додатково оплачується:

- оренда велосипеда;
- страховка;
- екскурсії;
- розваги;

Рівень підготовки учасника від новачків до професіоналів.

Ціна туру залежить від кількості днів або годин: від 250 грн до 1 450 грн\особа. Усі ціни треба уточнювати.

Veliki.ua – Українська мережа прокату, продажу і сервісу велосипедів. Основний розвиток розпочала у 2010-2011 роках. Магазини, майстерні, велошкола знаходяться у місті Київ [5].

Календар велотурів на 2020 рік, по Україні в Київській області (тур вихідного дня):

- Жуків і Сталінське метро
- Уварова на памп-треку
- Трахтерміровські пейзажі
- ДОТи Белгородки
- Київське море
- Вечірній Київ.

Мультитури (велосипеди + каяки):

- Мультитур по Оболоні
- Море Межигір'я
- До Жукова на велосипедах
- До Сталіна на каяках
- Медовий мультитур по Бортничам
- Хрущовська Венеція.
- Велотур з екскурсією в Чорнобиль.

У вартість включено:

- інструктаж,
- супровід інструкторів,
- велоаптечка,
- аптечка,
- послуги ремонту велосипеда.

Не включено в ціну:

- прокат велосипеда (діє знижка в 30% відсотків)
- оренда туристичного спорядження

- послуги трансферу
- оплата екскурсій.

Рівень підготовки від середнього до високого.

Ціни треба уточнювати. Тури треба бронювати.

Вище були представлені одні з найбільших проектів які проводять велотури та створюють веломаршрути в Україні, звичайно є і невеличкі проекти, гуртки та асоціації які представляють один або декілька авторських велосипедних турів, в межах своїх міст та областей, та узагальнено інформацію про основні критерії маршрутів.

В *Таблиці 2.1* наведено порівняння двох маршрутів, різних компаній, для визначення оптимальних якостей велосипедного маршруту, порівняння послуг та для вибору оптимальної складності маршруту [18, 30].

Таблиця 2.1

Порівняння маршрутів туру

Критерії	Маршрути	
	Veloprostir – “Замки Закарпаття”	Marshrut – “Шацькі Озера”
Регіон проведення	Закарпатська область	Волинська область
Формат	Проживання в готелі (комфорт)	Проживання в палатках (романтика)
Рівень складності	Новачок-любитель	Початковий/середній
Тривалість	2 дні	3 дні

Продовження табл. 2.1

Спорядження	Велосипед, індивідуальне спорядження.	Велосипед, багажник, велоштани, запасна камера, палатка, спальник, килимок для сну, налобний ліхтарик, столовий набір, індивідуальне спорядження.
Трансфер	-	Не входить у вартість туру.
Наявність оренди	Передбачено	Передбачено
Довжина маршруту	100 км	135 км
Рельєф	Рівнинна місцевість, асфальт	Рівнинна місцевість, пересічна дорога, асфальт.
Вартість туру	1350 грн (ціна на 2018 рік)	Ціну не вказано
Середній вік учасників	Від 18 до 40 років	Від 18 до 30 років
Страховка	Оформлення за бажанням	Непередбачено

Отже, в Україні представлені компанії та організації, які організовують велосипедні мандрівки для туристів.

2.2 Розробка велосипедного туру

У ході проведення екскурсії необхідно використовувати методичні прийоми, тобто вміти правильно показати та розказати про об'єкт, зацікавити, та акцентувати увагу групи на розповіді.

Методичні прийоми показу:

Прийом попереднього огляду – це самостійне ознайомлення групи екскурсантів з пам'яткою, не більше двох хвилин. Після отримання зорових вражень групою, будується подальший показ об'єкта. Перед цим може бути вступне слово екскурсовода, для орієнтування групи на те, що саме треба побачити, та на які характеристики звернути увагу.

Прийом панорамного показу – застосовується при формуванні загального уявлення про просторову організацію місцевості. Для цього придатні підвищення місцевості та високі будівлі, звідки відкривається панорамний вигляд на місцевість.

Прийом зорової реконструкції – застосовують для створення образів об'єктів в уяві екскурсантів, які не збереглися або не мають первісного вигляду.

Використання *прийому показу наочних матеріалів* допомагає заповнити прогалини в зоровому ряді ілюстраціями з «портфеля екскурсовода».

Прийом руху біля об'єкта використовується під час огляду архітектурних ансамблів, фортець, природних комплексів та ін., тобто тоді, коли з однієї точки не можна побачити всієї пам'ятки [25].

Розповідь на екскурсії

Розповідь є основою процесу пізнання на екскурсії, допомагає побачити об'єкти в потрібному світлі, надає відомості та може існувати окремо від показу. Основний зміст складає індивідуальний текст екскурсії, розповідь готується заздалегідь, а послідовність залежить від реакції групи на вербальний матеріал [25].

Розповідь на екскурсії має свої особливості:

- Залежність від швидкості пересування групи.
- Підпорядкованість розповіді показу.
- Використання в розповіді зорових доказів.
- Об'єктна спрямованість розповіді.
- Тематична спрямованість розповіді.
- Стверджувальний характер розповіді.
- Емоційне забарвлення розповіді.

Методичні прийоми розповіді

Екскурсійна довідка надає основні відомості про об'єкт, прийом використовується для ознайомлення з додатковими об'єктами показу.

Прийом опису спрямований на потрібне екскурсоводу бачення пам'ятки, групою та розкриває характеристику, особливі риси зовнішнього вигляду та властивостей об'єкту.

Прийом характеристики розкриває внутрішній зміст об'єкта, передусім екскурсійному аналізу та може містити судження з оцінкою оригінальності, художньої цінності, збереженості пам'ятки.

Прийом цитування передбачає використання в розповіді уривків з історичних документів, літературних творів, архівних матеріалів та ін.

Прийом питання-відповідь – спеціальний ораторський прийом для зацікавлення і підняття уваги екскурсійної групи [25].

При створенні екскурсійного маршруту на тему «За козаками на велосипедах», було використано більшість описаних методів роботи з екскурсійною групою.

Маршрут було створено для заохочення туристів до активного відпочинку на декілька днів, в межах області, невеликою групою, з чергуванням пасивного і активного відпочинку, для ознайомлення з деякими історичними та природними пам'ятками Херсонської області.

Велосипедно-екскурсійний маршрут

«Херсон-Нова Каховка-Херсон»

Тема екскурсії: За козаками на велосипедах.

Протяжність: 180,8 км.

Зміст екскурсії: ознайомлення з пам'ятками архітектури та природними багатствами Херсонської області, у середньому темпі пересування на свіжому повітрі.

Маршрут екскурсії: Херсон-Раденськ-Кринки-НоваКаховка-Козацьке-Одрадокам'янка-Тягинка-Токарівка-Херсон.

Вид маршруту: велосипедно-пішохідний кільцевий маршрут з пізнавальними, рекреаційними та спортивно-оздоровчими елементами.

Число туристів: група з 10 осіб віком від 18 до 30 років.

Вартість туру: 2630 гривень.

Сезонність: проводити екскурсійний маршрут можна з травня по вересень кожного року. При цьому температура повинна коливатися від +15 до +30 градусів Цельсія. Тобто, температурний режим повинен бути сприятливий для людського організму. Також швидкість вітру не повинна перевищувати 4-5 м/с.

Таблиця 2.2

Технологічна картка маршруту

Ділянк и маршр уту	Місця зупинок	Об'єкти показу	Час огляд у	Основний зміст	Організаційні вказівки	Методичні вказівки
1	2	3	4	5	6	7
1 день						

Херсон	Фонтани парку «Херсон ська фортеця »		14:15 - 14:30 15 хв	Вступне слово.	Екскурсовод представляється групі, називає прізвище, ім'я, по батькові, при цьому називає організацію (проект), яку він представляє, повідомляє тему екскурсії, маршрут, тривалість, час і місце закінчення екскурсії.	Вступ має бути лаконічним, частково розкрити зміст матеріалу екскурсії, підготувати екскурсантів до його сприйняття, зацікавити. Прийом бесіди.
--------	---	--	----------------------------------	-------------------	--	---

Продовження табл. 2.2

			14:30 - 15:00 30 хв.	Інструктаж з техніки безпеки на дорозі.	Екскурсовод повідомляє про техніку безпеки, одягає жилети.	Увага групи акцентується на отриманій інформації. Можливість для фото.
--	--	--	-----------------------------------	--	--	--

Раденськ	Раденськ, Заміський комплекс «Золотий фазан»		16:30 - 17:00 30 хв.	Зупинка для відпочинку на базі. Заселення, перекус.	Екскурсовод розповідає про підготовку до наступної екскурсії, дає час на відпочинок	Методи бесіди. Увага групи акцентується на отриманій інформації. Дається можливість для фото.
Раденськ	Раденськ, НПП «Олешківські піски»	Раденськ, НПП «Олешківські піски»	18:00 - 20:00 120 хв.	Екскурсії маркованими маршрутами та екологічними стежками	Описання історії та особливостей природної пустелі.	Використовуються методи опису, розповіді та демонстрації додаткових матеріалів. Дається можливість для фото

Продовження табл. 2.2

Раденськ	Раденськ, комплекс «Золотий фазан»	Раденськ, комплекс «Золотий фазан»	21:00 - 23:00 120 хв.	Вечеря, відпочинок, вільний час. Різні історії екскурсовода.	Екскурсія по базі. Розповідь про цікаві факти Півдня України, жарти, бесіди.	Метод бесіди. Дається можливість для фото на території бази.
----------	------------------------------------	------------------------------------	--------------------------------	--	--	--

				Ночівля.		
2 день						
Раденськ	Раденський комплекс «Золотий фазан»		8:00 - 10:00 120 хв.	Сніданок, відпочинок, виселення.	Екскурсовод повідомляє про наступні зупинки, нагадує про техніку безпеки, жилети.	Метод бесіди. Дається можливість для фото на території бази.
Кринки	Кринки, «В гостях у Остапа Вишні»	Кринки, «Двір Остапа Вишні»	11:15 - 12:00 45 хв.	Розповідь про Остапа Вишню та його твори. Відпочинок.	Екскурсовод повідомляє про наступні	Проведення екскурсії, використання методів розповіді. Дається можливість для фото.
Нова Каховка	Нова Каховка, Ресторан «Шабо»		13:00 - 14:00 60 хв.	Обід, відпочинок.	Екскурсовод повідомляє про наступні	Дається можливість для фото, відпочинок.

Продовження табл. 2.2

Нова Каховка	Нова Каховка, «Свято-Андріївський кафедральний собор» Набережна, парк «Казкова Діброва», Каховська ГЕС.	Нова Каховка, «Свято-Андріївський кафедральний собор» Набережна, парк «Казкова Діброва», Каховська ГЕС.	14:00 - 16:00 120 хв.	Екскурсовод розповідає про об'єкти показу.	Розповідь про історію та особливості об'єктів показу, історію міста.	Використання методів бесіди, наочності та опису, демонстрації додаткових матеріалів з «портфеля екскурсовода», Дається можливість для фотографування та час на відпочинок.
Козацьке	Козацьке «Солов'їний Гай» «Садіба Трубецького», «Водоспади Трубецького»	Козацьке «Солов'їний Гай» «Садіба Трубецького», «Водоспади Трубецького»	16:15 - 16:45 30 хв.	Екскурсовод розповідає про об'єкти показу. Історія про козацькі походи.	Розповідь про історію та особливості об'єктів показу, історію села. Розповідь екскурсовода про козаків та їх побут в селі Козацьке.	Використання методів наочності, бесіди та аналогії. Дати можливість сфотографуватися та час на відпочинок.

Продовження табл. 2.2

Одрадо кам'янка	Одрадок ам'янка, База відпочи нку «Козак»	Одрадока м'янка, База відпочинк у «Козак»	18:00 - 23:00 120 хв.	Заселення , вечерея, відпочино к, вільний час. Історії екскурсов ода. Ночівля.	Експерсія по базі. Цікаві факти Півдня України, жарти, бесіди.	Використан ня методу бесіди.
День 3						
Одрадо кам'янка	Одрадок ам'янка, База відпочи нку «Козак»		7:00 - 9:00 120 хв.	Сніданок, відпочино к, виселення .	Експерсовод повідомляє про наступні зупинки, нагадує про техніку безпеки на дорозі, перевіряє наявність жилетів.	Використан ня методу бесіди. Дається можливість сфотографув атися на території базі.
Тягинк а	«Пам'ят ник Богдану Хмельни цькому» , Міст.	Тягинка, «Пам'ятн ик Богдану Хмельниц ькому», Міст.	10:30 - 11:15 15 хв.	Експерсо вод розповіда є про об'єкти показу.	Розповідь про історію та особливості об'єктів показу, історію села.	Використан ням методів опису, розповіді та демонстрації .

Продовження табл. 2.2

Токарівка	Токарівка, Кафе «Синевир»		11:30 - 14:30 120 хв.	Обід, відпочинок Підведення підсумків.	Екскурсово д підсумовує результати маршруту.	Використа ння методи бесіди і питання відповідь. Дається можливість для фото.
Херсон	Херсон, ТРЦ «Фабрика»		16:00 15 хв.		Збираютьс я жилети.	Прощання з групою. Можливіст ь зробити фото

Організаційні та методичні вказівки: проведення заходів по техніці безпеки на дорозі, на воді, на сонці;

З собою потрібно мати: 2 літри води, гроші на додаткові покупки, вологі та сухі серветки, кепка, рюкзак, купальник, невеликий рушник, гумові капці, крем для або від засмаги, зручний одяг, закрите взуття, окуляри від сонця.

Розрахунок вартості туру наведено в Таблиці 2.3.

У вартість включено:

- проживання
- харчування
- вартість екскурсій

- входи на території.

Додатково оплачується:

- розваги
- дозвілля
- додаткові покупки.

У вартість не включено:

- страховка
- трансфер.

Таблиця 2.3

Розрахунок вартості туру

№	Послуги	Вартість на одну особу
1	Оренда велосипеду (спільно з кафе Peloton) За відсутності власного*	100 грн*
2	Обід у ресторані «Шабо»	300 грн
3	Ночівля, вечеря, сніданок у заміському комплексі «Золотий фазан»	1000 грн
4	Екскурсії маркованими маршрутами та екологічними стежками по НПП «Олешківські піски» (група до 12 осіб (дорослих) + 0,5 л. води	60 грн
5	Вхід на територію парку «Казкова Діброва» + корм для тварин*	25 грн
6	Проведення фото-та відеозйомки з використанням території НПП «Олешківські піски»	45 грн
7	Ночівля, вечеря, сніданок на базі відпочинку «Козак»	800 грн

Продовження табл. 2.3

8	Обід у кафе «Синевир»	300 грн
---	-----------------------	---------

Результатом розробки веломаршруту за темою «За козаками на велосипедах» є виявлення потенційного велосипедно-пішохідного кільцевого маршруту з пізнавальними, рекреаційними та спортивно-оздоровчими елементами, для туристів з віковим обмеженням від 18 до 30 років, з переважно літнім сезоном проведення.

Маршрут протяжністю 180,8 км, тривалістю 3 дні, для ознайомлення з пам'ятками архітектури та природними багатствами Херсонської області, у середньому темпі пересування.

2.3 Шляхи покращення велосипедного туру

Для просування велосипедного туру за темою «За козаками на велосипедах», потрібно врахувати, не тільки персональні особливості споживача, а й інші фактори, які можуть значно вплинути на підготовку, та процес формування туру.

Не менш важливою є інформація про вікові обмеження потенційного покупця туру.

В цілях рекламування найкраще використати:

- соціальні мережі
- інтернет
- рекламні платформи
- рекламні компанії
- друковану рекламу
- рекламу в друкованих виданнях

Завданням є привернути увагу платоспроможної та активної молоді, заохотити дізнатися про цікаві куточки Херсонської області.

Продемонструвати користь даного маршруту, для пересічної людини, у вигляді цікавого активного відпочинку, та можливість отримання вражень від їзди на велосипеді.

Для покращення та надання більшої привабливості, було б доречно освітити такі пункти:

- опис основних та додаткових пам'яток.
- рівень складності або рівень підготовки учасників
- опис програми туру в місцях показу
- презентація маршруту
- інформація про дестинації
- відео та фото звіти з цієї екскурсії,
- гарні фото туристів на фоні пам'яток.

Цікаві і можливо суперечливі факти, теорії, міфи та легенди можуть заохотити потенційних відвідувачів, також значним фактором може стати містичність даного туристичного об'єкту.

Для більшої мозкової активності під час фізичних навантажень можна додати:

- змагання
- квести
- анімаційні програми
- челенджі.

На популярність туру забезпечення довіри нового туриста можуть вплинути:

- відгуки та коментарі минулих учасників цього туру.
- коментарі на сторінках у соціальних мережах,
- лайки на сторінці туристичного агентства
- рекламних постах,

Для додаткової рекламної ідеї, можна використати розповсюдження інформації, серед певних цільових груп та аудиторій, методом «порадь другу» або подати заохочення у вигляді знижок для знайомих та родичів.

Календар подій, цікаві фестивалі та виставки допоможуть залучити туристів з інших міст та країн в регіон проведення велотуру.

Отже для остаточного формулювання туру потрібно врахувати побажання споживача, місцеву інфраструктуру, розташування дестинацій. Прорекламувати та внести правки до опису велосипедного туру.

Формулювання туру передбачає врахування побажань споживача, розташування місцевої інфраструктури та дестинацій.

А створення реклами та внесення правок в маршрут, створює більш детальний опис велосипедного туру, що також може допомогти у пошуку клієнтів.

ВИСНОВКИ

Відповідно до мети і поставлених завдань у роботі було:

- 1) визначено суть та ознаки велосипедного туризму
- 2) описано функції та типологію велотуризму
- 3) проаналізовано стан розвитку велотуризму в Україні
- 4) розроблено велосипедний тур
- 5) сформульовано шляхи покращення велотуру.

Визначено що основною думкою в суті велосипедного туризму виступає те, що, велосипед, у велосипедному туризмі, використовують як основний або додатковий засіб пересування під час подорожі, також кожен має власну думку, щодо мети поїздки, це може бути:

- спортивне змагання,
- самостійна поїдка,
- велопрогулянка,
- фізична активність

Поряд з цим, зазначено що велотуризм має ряд суттєвих переваг:

- порівняно висока швидкість пересування,
- екологічність,
- економічність,
- позитивний вплив на здоров'я

Велотуризм виступає підґрунтям для самовдосконалення, пізнання та є специфічним видом туризму.

До недоліків можна віднести:

- відсутність укриття під час дощу або інших погодних явищ,
- можливі поломки під час пересування
- високу аварійність під час руху на трасах
- підвищене навантаження на серце та судини
- оренду або покупку персональної екіпіровки,

- велику ймовірність травматизації під час руху
- обмеження у вазі та кількості багажу.

Доведено що основні функції велотуризму, подібні до функцій туризму загалом, визначено рекреаційну, оздоровчу, культурну і економічну функції. Додатковими функціями виступають освітня, соціальна, екологічна і виховна. Окрім того зазначено що проміжні функції, залежать від типології маршруту, а класифікують велотуризм за ознаками.

Між тим маршрути бувають лінійними, круговими, радіальними та комбінованими, їх вигляд залежить від розташування обраних дестинацій, вибраного транспорту, ландшафту, інфраструктури, транспортних вузлів, та інших факторів.

А екскурсійний маршрут складається з:

- дестинацій,
- об'єктів показу,
- схеми маршруту,
- картосхеми,
- програми туру,
- паспорту маршруту,
- індивідуального тексту,
- карток об'єктів.

Екскурсійний маршрут треба узгодити, затвердити, зробити пробну екскурсію та впровадити його в роботу.

Проведення аналізу найбільших проектів, гуртків та асоціацій, які представляють та проводять авторські велосипедні тури, в межах своїх міст та областей України

Це дає інформацію про основні регіони проведення, середній вік та рівень підготовки учасників, атрактивність основних об'єктів показу, варіативність проведення екскурсій та середню вартість маршрутів.

Результатом розробки веломаршруту за темою «За козаками на велосипедах» є виявлення потенційного велосипедно-пішохідного кільцевого маршруту з пізнавальними, рекреаційними та спортивно-оздоровчими елементами.

А для остаточного формулювання шляхів покращення туру потрібно врахувати:

- побажання споживача,
- місцеву інфраструктуру,
- розташування дестинацій.
- створення реклами,
- внесення правок до опису
- дізнатися дати проведення цікавих подій,
- впровадити знижки для певних груп людей
- презентувати тур для продажу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Cycling and the economy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cyclinguk.org/campaigning/views-and-briefings/cycling-and-economy>
2. Rutas en bicicleta. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.esciclismo.com/rutas/>
3. Statistiken und Umfragen zum Fahrradtourismus [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://de.statista.com/themen/2699/radtourismus/>
4. Turystyka rowerowa w Polsce [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mfiles.pl/pl/index.php/Turystyka_rowerowa
5. Велосипедні тури та маршрути. Велоекскурсії, велотури, відпочинок та велосипедах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://veliki.ua/ua.html>
6. Велосипедный туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tourlib.net/statti_tourism/veloturizm.htm
7. Велосипедный туризм: преимущества, виды, велосипеды для велотуризма [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tourlib.net/statti7/veloturizm.htm>
8. Велотури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://velokratia.com.ua/bike-tours/>
9. Велотуры от Веловуек [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.velovuyki.com.ua/>
10. Вікторія Друк Збірник наукових праць "Державне управління та місцеве самоврядування". - 2012. - Вип.1(12). - С.127-137. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/druk3.htm
11. Вьонцек А. Велосипедный туризм: шанс для України [Текст] / А. Вьонцек // Украинский туризм. - 2018. - N 6. - С. 68-71.

12. География рекреации и туризма: теоретические и практические вопросы. Выпуск 27 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.geolgt.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=63&Itemid=19&lang=ru
13. Гудзевата М. Рівне, рідне і різне [Текст] / М. Гудзевата; фот. М. Гудзевата // Міжнародний туризм. - 2017. - N 4. - С. 118-123.
14. Деробчинська А.В. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку туризму». - Частина II. Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2015. - 145 с. - С.27-30. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: https://tourlib.net/statti_ukr/derebchynska.htm
15. Душечкіна Н.Ю. Розвиток екотуризму на природоохоронних територіях [Текст] / Н.Ю. Душечкіна // Екологічний Вісник. - 2016. - N 3. - С. 8.
16. Завірюхіна М. Веловікенд для киян і не тільки [Текст] / М. Завірюхіна; фот. М. Завірюхіна // Міжнародний туризм. - 2015. - N 4. - С. 116-121.
17. Завірюхіна М. На ровері до Говерли [Текст] / М. Завірюхіна; фот. М. Завірюхіна // Міжнародний туризм. - 2016. - N 5. - С. 136-140.
18. Календар турів на 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://veloprostir.com.ua/>
19. Каленюк І.С. Соціальні аспекти розвитку рекреації та туризму в Україні [Текст] / І.С. Каленюк; Т.М. Котенко // Демографія та соціальна економіка. - 2016. - N 2. - С. 89-101.
20. Колотуха О. Спортивний туризм [Текст] : структура й типологія / О. Колотуха // Краєзнавство, географія, туризм. Сер., Шкільний світ. - 2017. - N 8(квіт.). - С. 1-19.
21. Колотуха О. Спортивний туризм у загальній структурі туризму: підходи до класифікації [Текст] / О. Колотуха; А. Шипко // Краєзнавство, географія, туризм. Сер., Шкільний світ. - 2015. - N 10 (трав.). - С. 7-14.

22. Колотуха О. Спортивний туризм у системі соціального туризму [Текст] / О. Колотуха // Краєзнавство, географія, туризм. Сер., Шкільний світ. - 2016. - N 2(січ.). - С. 1-5.
23. Колотуха О. Становлення системи спортивного туризму [Текст]: ретроспективний аналіз / О. Колотуха // Краєзнавство, географія, туризм. Сер., Шкільний світ. - 2016. - N 2(січ.). - С. 9-17.
24. Колотуха О. Суспільні функції спортивного туризму [Текст] / О. Колотуха // Краєзнавство, географія, туризм. Сер., Шкільний світ. - 2016. - N 2(січ.). - С. 6-8.
25. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі [Електронний ресурс]. / О.Д. Король Навчально-методичний посібник. - Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. - 144 с. – Режим доступу: https://tourlib.net/books_ukr/korol-ekskurs.htm
26. Косар Н.С., Кузьо Н.Є. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції "Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи" // (м. Львів, 29.11.2016 р.). - Львів: МАУП, 2016. - Ч.2. - 675 с. - С.341-345. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/kosar.htm
27. Ліптуга І. Міський туризм як шлях до глобального розвитку [Текст] / І. Ліптуга // Український туризм. - 2016. - N 6. - С. 48-49.
28. Мальська М.П. Світовий досвід розвитку туризму / М.П. Мальська; Н.М. Паньків, А.Б. Ховалко; Міністерство освіти і науки України - Київ : Центр учб. літ., 2017. - С. 206-213.
29. Мальська М. П. Туристичне країнознавство. Європа [Текст] : навч. посіб. [для студентів ВНЗ] / М. П. Мальська, М. З. Гамкало, О. Ю. Бордун. - 2 вид., стер. - Київ : Центр учб. літ., 2018. - 222 с.
30. Маршруты - Велотуры [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.marshrut-club.com/routes/category/3>

31. Молодецкий А.Е., Евтушенко О.В. Геополитика и экогеодинамика регионов. - 2014. - Том 10. - Выпуск 2. - С.659-663. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://tourlib.net/statti_tourism/molodeckij3.htm
32. Наявко І.І., Завійська В.М. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції "Інновації в управлінні асортиментом, якістю та безпекою товарів і послуг" (м. Львів, 7 грудня 2017 р.) Львів: Растр-7, 2017. - 368 с. - С.311-314. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/nayavko.htm
33. Неправська Н. Залучаємо туристів із Китаю [Текст] / Н. Неправська // Український туризм. - 2016. - № 6. - С. 30-33.
34. Нечепоренко А. Велотуризм на варті здоров'я серця та судин [Текст] / А. Нечепоренко // Здоров'я та фізична культура. Сер., Шкільний світ. - 2017. - № 1(січ.). - С. 6-9.
35. Нечепоренко А. Туризм для витривалих [Текст] : велопохід 3-ї категорії складності / А. Нечепоренко // Здоров'я та фізична культура. Сер., Шкільний світ. - 2017. - № 6(черв.). - С. 9-39
36. Нечипоренко А. Велотуризм: оздоровчі і краєзнавчі можливості [Текст] / А. Нечипоренко // Здоров'я та фізична культура. Сер., Шкільний світ. - 2016. - № 12(груд.). - С. 31-52.
37. Озолія О. Green Velo - польське слово у сфері велотуризму [Текст] / О. Озолія // Український туризм. - 2016. - № 5. - С. 50-53.
38. Петренко С. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Стратегічні перспективи туристичної та готельно-ресторанної індустрії в Україні: теорія, практика та інновації розвитку" (м. Умань, 30-31.10.2019 р.). - Умань: Візаві, 2019. - 350 с. - С.44-45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/petrenko.htm

39. Підмогильний С. Екопригоди в Україні [Текст] / С. Підмогильний; Є. Будько; фотогр. С. Підмогильний // Міжнародний туризм. - 2016. - N 2. - С. 114-119.
40. Самойлов Ю. Екскурсійний туризм: пізнаваймо Україну! [Текст] / Ю. Самойлов // Український туризм. - 2015. - N 3. - С. 40-43.
41. Туризм в Україні: проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/tourism_ukr.htm
42. Турклуб Тернопіль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tourclub.com.ua/>
43. Чигир Л. Туроперейтинг дрейфує в онлайн [Текст] / Л. Чигир // Український туризм. - 2016. - N 3. - С. 58-59.
44. Чорненький В. В. Адміністративно-правове регулювання та державне управління туристичною сферою України. [Електронний ресурс] / В. В. Чорненький // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. - 2016. - № 845. - С. 183-187. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_845_30
45. Яворський Н. На екскурсію? Звичайно, до Тернопілля! [Текст] / Н. Яворський // Український туризм. - 2015. - N 3. - С. 66-70
46. Яворський Ю. Транспорт для туризму: як можливо? [Текст] / Ю. Яворський // Український туризм. - 2015. - N 4. - С. 62-63.